

23.8.2019

SOSIAALI- JA
TERVEYSMINISTERIÖ

23-08-2019

STM/2073/2019

Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö

Lausuntopyyntö 9.7.2019/STM047:00/2019

Hallituksen esitys eduskunnalle pienten eläkkeiden korottamisesta

Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö pyytää lausuntoa hallituksen esityksen luonnoksesta pienten eläkkeiden korottamiseksi. Hallituksen ohjelman mukaan hallitus käyttää 183 miljoonaa euroa pienimpien eläkkeiden korottamiseen noin 50 eurolla kuukaudessa. Korotuksen on haluttu kohdistuvan noin 1000 euron kuukausieläkkeeseen saakka. Muutosten on tarkoitus tulla voimaan vuoden 2020 alusta alkaen.

Valtiovarainministeriön lausunto

Luonnoksen mukaan pienten eläkkeiden tasokorotus on tarkoitus toteuttaa olemassa olevien kansaneläke- ja takuueläkejärjestelmien kautta. Alhaisimpien eläkkeiden nostamista voidaan pitää tähän tarkoitukseen parhaimpana instrumenttina, sillä tarvehankintaisperusteiset ja yksityiskohtaisemmat tulonsiirrot monimutkaistavat eläkejärjestelmää. Kuten luonnoksessakin todetaan, korotuksen toteutus olemassa olevia järjestelmiä hyödyntäen pitää uusien tuloloukkujen syntymisriskin alhaisena.

Korotusten toteuttamistapaan liittyen Valtiovarainministeriö kuitenkin huomauttaa, että vuonna 2011 voimaan tulleen takuueläkkeen taso on noussut huomattavasti kansaneläkkeen tasoa nopeammin. Nyt lausunnolla oleva esitys kasvattaa eroa takuueläkkeen ja täyden kansaneläkkeen välillä entisestään. Tämä vähentää erityisesti pienten tulojen merkitystä eläkejärjestelmässä. Takuueläkkeen nosto tarkoittaa, että yhä useamman eläke on takuueläkkeen tasolla. Tämä taas muuttaa koko Suomen eläkejärjestelmää ansioeläkejärjestelmästä kohti tasaeläkejärjestelmää. Kuitenkin myös kansaneläke leikkautuu työeläkkeen kasvaessa pois. Esityksessä tulisi tämän vuoksi perustella, miksi alimpien eläkkeiden korotusta ei tehdä pelkän kansaneläkejärjestelmän sisällä. Takuueläkkeen korotuksia tulisi harkita huomioiden eläkejärjestelmän kokonaisuus, ja esittää ehdotuksessa takuueläkkeen korotusten vaikutus myös työeläkejärjestelmän näkökulmasta.

Eläkkeiden korotusten lisäksi ehdotetaan muutettavaksi myös asumistukea ja kuntoutusrahan suuruutta. Eläkkeensaajan asumistuen lisäomavastuun jaa ja lisäomavastuun kerrointa muutetaan siten, että tulojen nousu ei leik-

kaantuisi pois asumistuen laskun kautta. Jotta nuorten ja työelämään kiinnittämättömien kannustimet hakeutua ammatilliseen koulutukseen pysyvät ennallaan, esitetään myös kuntoutusrahan korottamista takuueläkkeen suuruiseksi.

Erityisesti kuntoutusrahan korotuksella voi olla käyttäytymisvaikutuksia siitä huolimatta, että tuki on tarvehankintainen. On mahdollista, että korotus hidastaa siirtymistä koulutuksesta takaisin markkinaehtoiseen työhön. Lisäksi korkeampi kuntoutusraha voi aiheuttaa ammatillista koulutusta käyvien siirtymistä kuntoutustuen piiriin. Esityksessä olisi syytä tarkentaa, ovatko tällaiset käyttäytymisvaikutukset mahdollisia ja merkittäviä sekä minkälaiset seuraukset niillä on julkiselle taloudelle ja työllisyydelle.

Kansaneläke ja takuueläke ovat eläkkeensaajan veronalaista ansiotuloa. Eläkkeestä tehdään valtionverotuksessa ja kunnallisverotuksessa eläketulovähennykset. Eläketulovähennysten vuoksi täydestä takuueläkkeestä ei tarvitse maksaa veroa. Kansaneläkkeen määrässä tapahtuvat muutokset vaikuttavat sekä kunnallisverotuksen että valtionverotuksen eläketulovähennysten määrään, koska eläketulovähennysten enimmäismäärät lasketaan kansaneläkkeen täyden määrän perusteella.

Ehdotuksen mukaisen eläkkeensaajan nettotulojen muutoksen toteutuminen edellyttää, että valtionverotuksen ja kunnallisverotuksen eläketulovähennystä muutetaan siten, ettei eläkkeiden korotus vaikuta vähennyksiin. Eläketulovähennyksiä koskevat muutosehdotukset sisältyvät valtiovarainministeriössä valmisteltavaan budjettilakiin: hallituksen esitys vuoden 2020 tuloveroasteikkolaiksi sekä laeiksi tuloverolain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta sekä ulkomailta tulevan palkansaajan lähdeverosta annetun lain 12 §:n muuttamisesta.

Valtiosihteeri
kansliapäällikkönä

Martti Hetemäki

Budjettipäällikkö,
osastopäällikkö

Sami Yläoutinen